

Code goede praktijk Beheermonitoring

Inhoud

1. Situering.....	2
2. Doelstelling.....	2
3. Principes.....	2
4. Minimumlat per natuurstreefbeeld.....	3
5. Opvolgen aan de hand van indicatorlijsten.....	14
5.1. Wat is een indicatorlijst?.....	14
5.2. Wanneer beheeropvolging aan de hand van indicatorlijsten?	14
5.3. Aantal indicatorlijsten.....	14
5.4. Frequentie.....	15
5.5. Tijdstip.....	15
5.6. Hoe opnames spreiden?.....	16
6. Opvolgen grondwater- of oppervlaktewaterpeil.....	16
6.1. Wanneer grondwater- of oppervlaktewaterpeil opvolgen?.....	16
6.2. Aantal peilbuizen.....	16
6.3. Frequentie.....	17
6.4. Waar peilbuizen plaatsen?.....	17
7. Inventariseren van soorten via gestandaardiseerde vangst- of telmethode.....	17

1. Situering

Bij de nieuwe natuurbeheerplannen is beheeropvolging en beheerevaluatie een essentieel onderdeel om de resultaten van het beheer te kunnen volgen en waar nodig het beheer of de doelstellingen bij te sturen. Concreet wordt er van de beheerders verwacht dat ze de uitgevoerde maatregelen die gesubsidieerd worden jaarlijks registreren en zesjaarlijks een kwalitatieve evaluatie per natuurstreefbeeld uitvoeren.

Op basis van de beheerevaluatie wordt in samenspraak met ANB beslist of er bijsturing nodig is van de maatregelen en/of de doelstellingen.

2. Doelstelling code goede praktijk beheermonitoring

De beheeropvolging heeft in eerste instantie betrekking op de mate waarin de beoogde natuurstreefbeelden worden bereikt, en in tweede instantie op de mate waarin de beheer- en inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd.

Om de 6 jaar gebeurt een beheerevaluatie met de bedoeling het beheer of de doelstellingen bij te sturen waar nodig. Deze beheerevaluatie gebeurt aan de hand van een evaluatieformulier waarbij een inschatting gebeurt van enerzijds de kwaliteit van het natuurstreefbeeld en anderzijds de risico's en invloedsfactoren. Voor bepaalde natuurstreefbeelden worden hiertoe specifieke indicatoren opgevolgd, namelijk wanneer er onvoldoende zekerheid is dat de natuurstreefbeelden zullen gehaald worden bij het uitvoeren van de geplande maatregelen. Voorliggende code goede praktijk beheermonitoring legt vast voor welke natuurstreefbeelden specifieke indicatoren dienen opgevolgd te worden en met welke frequentie.

3. Principes beheermonitoring

Bij de beheeropvolging worden 4 methodes onderscheiden:

1) **Basis**

Bij de basis beheermonitoring worden jaarlijks de uitgevoerde werken geregistreerd en gebeurt de 6-jaarlijkse beheerevaluatie op niveau van het natuurstreefbeeld kwalitatief op basis van de geregistreeerde werken en een globale inschatting op basis van *best professional judgment*.

Hiervoor is geen aanvullende subsidie voorzien. De kost is verrekend in de beheersubsidie.

2) **Basis + opvolgen a.d.h.v. indicatorlijsten**

De 6-jaarlijkse beheerevaluatie gebeurt op basis van de geregistreerde werken en indicatorlijsten.
Hiervoor is een aanvullende subsidie van 20 €/ha/jaar voorzien.

3) **Basis + opvolgen grond- en/of oppervlaktewaterpeilen**

Bepaalde natuurstreefbeelden zijn sterk afhankelijk van grondwater- of oppervlaktewaterstanden. Voor deze natuurstreefbeelden kan ook grond- of oppervlaktewaterpeil opgevolgd worden.
Hiervoor is een aanvullende subsidie van 150 €/jaar per gemeten peilbuis voorzien.

4) **Inventariseren van soorten via gestandaardiseerde vangst- of telmethode**

Wanneer een soort als doel is opgenomen in het natuurbeheerplan kan het wenselijk zijn dat niet enkel het leefgebied van de soort wordt opgevolgd, maar ook de soort zelf via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode.
Hiervoor wordt de aanvullende subsidie verhoogd tot 50 €/ha/jaar.

4. Minimumlat per natuurstreefbeeld

In onderstaande tabel wordt per natuurstreefbeeld vastgelegd welke beheeropvolging minimaal moet en welke beheermonitoring eventueel kan. Dit laatste is het geval wanneer (a) het onzeker is dat het natuurstreefbeeld zal gerealiseerd worden wanneer de voorziene werken worden uitgevoerd en/of (b) de standplaatsfactoren ongunstig zijn.

Tabel 1. Minimumlat per natuurstreefbeeld.

Code	Natuurstreefbeeld	Methode beheermonitoring verplicht	Methode beheermonitoring mogelijk	Opmerking
1130	Estuaria	basis		Is een natuurstreefbeeld op landschapsniveau met verschillende onderliggende vegetaties, is procesnatuur.
8310	Niet voor het publiek opengestelde grotten	Basis		
b*	Soortenrijke akker met veel en/of zeldzame akkerkruiden	basis + indicatorlijst		
ku, ku*, kub, kub*	Soortenrijke ruderaal ruigte of pioniersvegetatie die geen Europees te beschermen habitat is	basis		
	Binnendijkse slikken en schorren en zilt grasland			
	Buitendijkse slikken en schorren			
1140	Slik- en zandplaten die droogvallen bij eb	basis		
1310	Slikken met Zeekraal	basis + indicatorlijst + waterpeil in poldergraslanden		
1320	Schorren met Slijkgras	basis + indicatorlijst		
1330	Schorren	basis + indicatorlijst + waterpeil in poldergraslanden		

	Kustduinlandschap			
2110	Embryonale duinen	basis + indicatorlijst		
2120	Wandelende duinen met Helmgras	basis + indicatorlijst		
2130	Vastgelegde duinen	basis + indicatorlijst		
2150	Vastgelegde ontkalkte duinen	basis + indicatorlijst		
	Kustduinstruwelen			
2160	Duinstruweel	basis + indicatorlijst		
2170	Duinstruweel van Kruipwilg	basis + indicatorlijst + waterpeil		
2180	Natuurlijke loofbossen van de kustduinen	basis + indicatorlijst		
2190	Vochtige duinvalleien	basis + indicatorlijst + waterpeil		
	Stilstaande wateren (vijvers en meren)			
	Vennen			
3110	Voedselarme zwak gebufferde vennen die niet vaak droogvallen	basis + indicatorlijst + waterpeil		
3130	Voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers	basis + indicatorlijst	waterpeil	
3140	Wateren met kranswiervegetaties	basis + indicatorlijst	waterpeil	
3150	Voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie	basis + indicatorlijst	waterpeil	
3160	Zure bruingekleurde vennen	basis + indicatorlijst	waterpeil	

ae, aer, aev	Eutrofe plas met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie die geen Europees te beschermen habitat is	Basis		
ao, aoo, aom	Oligotrofe tot mesotrofe plas met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie die geen Europees te beschermen habitat is	basis		
ap, apo	Plas met (matig) soortenrijke waterplantenvegetatie die geen Europees te beschermen habitat is	basis		
Rbbah	rbb zilte plassen	basis + indicatorlijst	waterpeil	
Ah	Brakke plas of zilt water dat geen regionaal belangrijk biotoop is	basis		Grens tussen ah en rbbah moet duidelijk zijn.
	Stromende wateren			
3260	Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties	basis		
3270	Dynamische rivieren met voedselrijk slikoevers met eenjarige planten	basis		
	Heide- en Hoogveenlandschap			
	Stuifduincomplex (stuifduinlandschap - Landduinlandschap)			
2310	Droge heide op jonge zandafzettingen	basis + indicatorlijst		
2330	Open graslanden op landduinen	basis + indicatorlijst		

4010	Vochtige tot natte heide	basis + indicatorlijst	waterpeil	
4030	Droge heide	basis + indicatorlijst		
cp, cpb	Gedegradeerde heide met dominantie van adelaarsvaren die geen Europees te beschermen habitat is	basis		
cd, cdb	Gedegradeerde heide met dominantie van bochtige smele die geen Europees te beschermen habitat is	basis		
cm, cmb	Gedegradeerde heide met pijpenstrootje (cm of cmb) die geen Europees te beschermen habitat is	basis		
7110	Actief hoogveen	basis + indicatorlijst + waterpeil		
7140	Voedselarme tot matig voedselarme verlandingsvegetaties	basis + indicatorlijst + waterpeil		
7150	Slenken en plagplekken op vochtige bodems in de heide	basis + indicatorlijst	waterpeil	
	Hooilandencomplex (hooilandenlandschap)			
	Grasland- en ruigtecomplex			
	Halfnatuurlijke graslanden			
6120	Stroomdalgraslanden langs de Maas	basis + indicatorlijst		
6210	Droge kalkgraslanden en struweel op kalkbodem	basis + indicatorlijst		
6230	Heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van zure bodems	basis + indicatorlijst	waterpeil voor nat subtype	

6410	Blauwgraslanden	basis + indicatorlijst + waterpeil		
6430	Voedselrijke, soortenrijke ruigtes langs waterlopen en boszomen	basis + indicatorlijst	waterpeil	
Rbbhf	rbb moerasspirearuigte met graslandkenmerken	basis + indicatorlijst	waterpeil	
6510	Glanshaver- en Grote vossenstaartgraslanden	basis + indicatorlijst		
6510_hu	Glanshaverhooilanden	basis + indicatorlijst		
6510_hua en hus	Grote vossestaartgraslanden	basis + indicatorlijst	waterpeil	
6510_huk	Kalkrijke kamgraslanden	basis + indicatorlijst		
Rbbhc	rbb dotterbloemgrasland	basis + indicatorlijst	waterpeil	
Rbbkam	rbb kamgrasland	basis + indicatorlijst		
Rbbzil	rbb zilverschoongrasland	basis + indicatorlijst	waterpeil	
hj, hjb	soortenrijk licht bemest grasland dat geen Europees te beschermen habitat is	basis		
hu, hub	soortenrijk mesofiel hooiland dat geen Europees te beschermen habitat is	basis + indicatorlijst		
hp*, hpr*	soortenrijk permanent cultuurgrasland at geen Europees te beschermen habitat of regionaal belangrijk biotoop is	basis		
hr, hrb, hr*, hrb*	soortenrijk verruigd grasland dat geen Europees te beschermen habitat is	basis		
ha, hab	soortenrijke struisgrasvegetatie die	basis + indicatorlijst		

	geen Europees te beschermen habitat is			
Hv	Zinkgrasland met zinkviooltje	basis		
	Moerassen en verlandingsvegetaties			
7210	Galigaanvegetaties	basis + indicatorlijst + waterpeil		
7220	Kalktufbronnen met tufsteenformatie	basis + indicatorlijst		
7230	Kalkmoeras	basis + indicatorlijst + waterpeil		
rbbmr	rbb rietlandvegetatie	basis	waterpeil	Geen indicatorenlijst wegens nauwelijks te inventariseren, zoals groot rietveld, niet de randen van de Blanckaert, Grootbroek, ... Voor botanisch rijke situaties wel indicatorenlijst.
Mr	rietvegetatie die geen Europees te beschermen habitat of regionaal belangrijk biotoop is	basis		grens tussen mr en rbbmr moet duidelijk zijn
Rbbmc	rbb grote zeggenvegetatie	basis + indicatorlijst	waterpeil	
Mc	grote zeggenvegetatie die geen Europees te beschermen habitat of regionaal belangrijk biotoop is	basis		grens tussen mc en rbbmc moet duidelijk zijn
Rbbms	rbb kleine zeggenvegetatie	basis +	waterpeil	

		indicatorlijst		
Mz	brak tot zilt moeras dat geen Europees te beschermen habitat of regionaal belangrijk biotoop is	basis		Verduidelijken wat onder mz valt en dan beslissen of indicatorenlijst en/of waterpeil nodig is
	Drijftilvegetaties			
md_anders	drijftil met andere vegetatie die geen Europees te beschermen habitat of regionaal belangrijk biotoop is	basis		Geen indicatorlijst wegens nauwelijks te inventariseren. Waterpeil kan in omliggend EU hab of RBB opgevolgd worden.
md_habitatXXX	habitatype afhankelijk van vegetatie op drijftil (md_habitatXXXX)	basis		Geen indicatorlijst wegens nauwelijks te inventariseren. Waterpeil kan in omliggend EU hab of RBB opgevolgd worden.
md_rbbXX	rbb afhankelijk van vegetatie op drijftil (md_rbbXX)	basis		Geen indicatorlijst wegens nauwelijks te inventariseren. Waterpeil kan in omliggend EU hab of RBB opgevolgd worden.
	Droge habitatbossen			
9110	Veldbies-Beukenbossen	basis		
9120	Eiken-Beukenbossen op zure bodems	basis		
9130	Eiken-Beukenbossen met Wilde hyacint en Parelgras-Beukenbossen	basis		

9150	Kalkrijke beukenbossen	basis + indicatorenlijst		
9160	Essen-Eikenbossen zonder Wilde hyacint	basis		
9190	Oude Eiken-Berkenbossen op zeer voedselarm zand	basis		
Rbbppm	rbb structuurrijke oude Grove den	basis		
	Natte habitatbossen			
	Broekbossen en veenbossen			
	Ooibossen			
91D0	Veenbossen	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91E0	Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutooibossen	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91E0_sf	Zachthoutooibossen	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91E0_va	Valleibossen	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91E0_vc	Bronbos	basis + indicatorlijst	waterpeil	
91E0_vm	Matig voedselrijk broekbos	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91E0_vn	Het voedselrijke Elzenbroekbos	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91E0_vo	Voedselarm broekbos	basis	waterpeil/indicatorlijst	
91F0	Hardhoutooibossen	basis + indicatorlijst		
	Struwelen			
5130	Jeneverbesstruweel	basis + indicatorlijst		
Rbbsg	rbb brem- en gaspeldoornstruweel	basis	indicatorlijst zeker voor botanisch rijke situaties	Onder voorbehoud dat voor deze rbb een beoordelingskader (een goede soortenlijst) wordt

				opgemaakt.
Rbbsm	rbb gagelstruweel	basis	indicatorlijst / waterpeil	Onder voorbehoud dat voor deze rbb een beoordelingskader (een goede soortenlijst) wordt opgemaakt.
Rbbsf	rbb moerasbos met breedbladige wilgen	Basis	indicatorlijst/ waterpeil	Onder voorbehoud dat voor deze rbb een beoordelingskader (een goede soortenlijst) wordt opgemaakt.
Rbbso	rbb vochtig wilgenstruweel op veen of zure grond	basis	indicatorlijst/ waterpeil	Onder voorbehoud dat voor deze rbb een beoordelingskader (een goede soortenlijst) wordt opgemaakt.
Rbbsp	rbb doornstruwelen van leemhoudende grond	basis		Onder voorbehoud dat voor deze rbb een beoordelingskader (een goede soortenlijst) wordt opgemaakt.
Sz	soortenrijk natuurlijk struweel	basis		
So	Vochtig wilgenstruweel op venige of zure grond dat geen regionaal belangrijk biotoop is	basis		
	Procesgestuurde natuur - Mozaieklandschappen ontstaan door extensieve	basis + indicatorlijst van onderliggende EU	waterpeil	

	begrazing	hab en RBB		
	Procesgestuurde natuur - Onbeheerde climaxvegetaties	basis	waterpeil	
	Leefgebied van soorten	basis		Voor inventariseren van soorten: zie hoofdstuk 7.

5. Opvolgen aan de hand van indicatorlijsten

De methode van het opvolgen van beheerresultaten a.d.h.v. indicatorlijsten wordt uitvoerig beschreven in het meetprotocol opgesteld door INBO ¹. In de code goede praktijk Beheermonitoring worden de elementen besproken die de werklust bepalen.

5.1. Wat is een indicatorlijst?

Een indicatorlijst is een lijst opgebouwd uit soorten en/of indicatoren die indicatief zijn voor:

- de gewenste eindtoestand (sleutelsoorten en structuurkenmerken)
- een verstoring van de gewenste toestand: verzuiging, verzuring,...
- een gunstige evolutie naar de gewenste eindtoestand (trajectsoorten)

Een indicatorlijst wordt opgesteld voor een specifiek natuurstreefbeeld.

5.2. Wanneer beheeropvolging aan de hand van indicatorlijsten?

Wanneer er onvoldoende zekerheid is dat een natuurstreefbeeld zal gerealiseerd worden als de voorziene maatregelen worden uitgevoerd of de standplaatsfactoren ongunstig zijn, worden specifieke soorten opgevolgd a.d.h.v. een zogenaamde indicatorlijst. In het natuurbeheerplan wordt vastgelegd voor welke natuurstreefbeelden de beheeropvolging zal gebeuren a.d.h.v. indicatorlijsten.

5.3. Aantal indicatorlijsten

Het aantal in te vullen indicatorlijsten hangt af van de totale oppervlakte (ha) van een natuurstreefbeeld en het aandeel hiervan in ontwikkeling/herstel dan wel in instandhouding. Het minimum aantal indicatorlijsten (n) dat moet ingevuld worden, wordt vastgelegd in het natuurbeheerplan en wordt berekend aan de hand van volgende formule:

$$n_{ontwikkeling/herstel} = \frac{50}{1 + (50/N_{ontwikkeling/herstel})}$$

¹ INBO 2017. Protocol beheerresultaten opvolgen a.d.h.v. indicatorlijsten.

$$n_{instandhouding} = \frac{20}{1 + (20/N_{instandhouding})}$$

Waarbij $N_{ontwikkeling/herstel}$ en $N_{instandhouding}$ de totale oppervlakte natuurstreefbeeld in hectare is waarvoor respectievelijk ontwikkelings-/herstelbeheer en instandhoudingsbeheer nodig is.

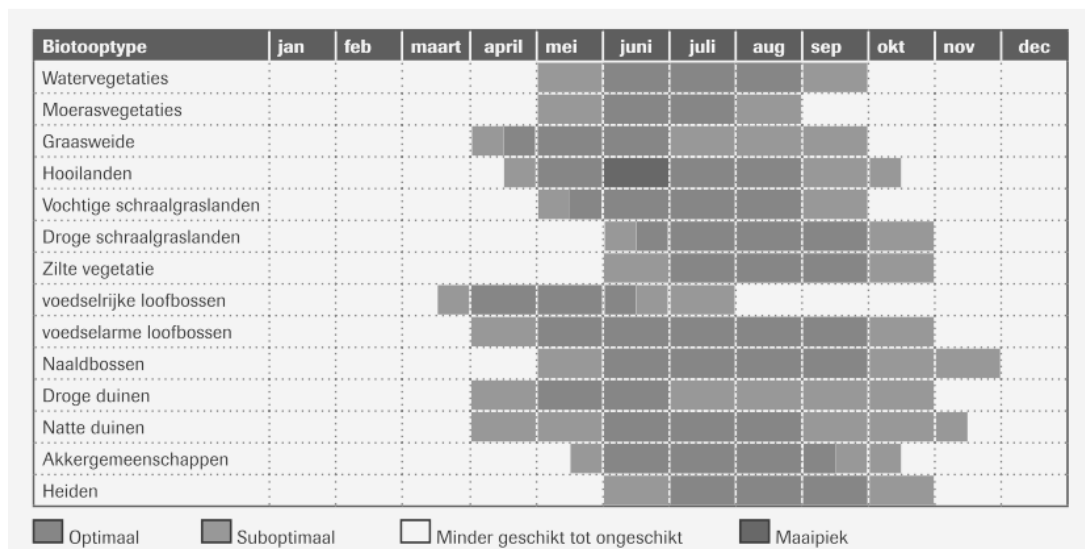
5.4. Frequentie

De frequentie waarmee de indicatorlijsten moeten ingevuld worden, is afhankelijk van de ontwikkelingsfase:

- Ontwikkelings-/herstelbeheer: 3 jaarlijks,
- Instandhoudingsbeheer: 6 jaarlijks.

5.5. Tijdstip

De indicatorlijsten dienen ingevuld te worden in het optimale vegetatieseeizoen, wat afhankelijk is van o.a. biomassa-productie, bloei van relevante soorten, (maai)beheer en toegankelijkheid. De optimale periode is verschillend voor elk vegetatietype: zie Figuur 1. Bij herhaalde monitoring is het aan te raden om de indicatorlijst telkens rond dezelfde datum in te vullen om de vergelijkbaarheid tussen de gegevens te vergroten.



Figuur 1: Monitoringperiode naargelang biotoopgroep (Vriens et al., 2011)

5.6. Hoe opnames spreiden?

De plaatsen waar het best indicatorlijsten worden ingevuld, is afhankelijk van de beheervragen die voor het gebied gesteld worden. Deze plaatsen wordt dus best bepaald door de beheerder. Als algemene regel geldt wel:

- Indien geen specifieke beheervraag: goede ruimtelijke spreiding van de opnames binnen het gebied en/of de beheereenheden.
- Indien specifieke beheervraag (bv. verdroging, effect van maatregel, ...): gericht opnames doen en de meest kritische en/of onzekere plaatsen opvolgen.

6. Opvolgen grondwater- of oppervlaktewaterpeil

De methode voor het opvolgen van grondwater- en oppervlaktewaterpeilen wordt uitvoerig beschreven in het protocol opgesteld door INBO ². In de code goede praktijk Beheermonitoring worden de elementen besproken die de werklust bepalen.

6.1. Wanneer grondwater- of oppervlaktewaterpeil opvolgen?

Bepaalde natuurstreefbeelden zijn sterk afhankelijk van grondwater- of oppervlaktewaterstanden. Voor deze zeer zeldzame natuurstreefbeelden wordt het grond- of oppervlaktewaterpeil standaard opgevolgd (zie tabel 1). Voor de andere grond- of oppervlaktewater afhankelijke natuurstreefbeelden wordt het grond- of oppervlaktewaterpeil enkel opgevolgd wanneer er problemen zijn met de waterstanden. Dit moet blijken uit de inventarisatiegegevens van het natuurbeheerplan. In het natuurbeheerplan wordt vastgelegd voor welke natuurstreefbeelden het grondwater- of oppervlaktewaterpeil moet opgevolgd worden.

6.2. Aantal peilbuizen

Het aantal peilbuizen in een gebied is afhankelijk van de *gezamenlijke* oppervlakte van grond- of oppervlaktewater afhankelijke natuurstreefbeelden, met als ondergrens 2 ha. Het is immers niet kostenefficiënt om voor kleinere oppervlaktes waterpeilen op te volgen. Het minimum aantal peilbuizen wordt vastgelegd in het natuurbeheerplan en wordt bepaald door de totale oppervlakte grond- of oppervlaktewater afhankelijke natuurstreefbeelden:

- tussen de 2 ha en 10 ha: minimum 3 peilbuizen,

² INBO 2003. Handleiding voor het plaatsen en meten van peilbuizen in natuurgebieden. MINA/112/02.

- tussen de 10 ha en 100 ha; 1 peilbuis per 10 ha, met een minimum van 3 peilbuizen,
- meer dan 100 ha: 1 peilbuis per 20 ha, met een minimum van 10 peilbuizen.

6.3. Frequentie

Wanneer de waterstand manueel wordt opgevolgd, dient minimaal elke 14 dagen een meting te gebeuren. Wanneer de waterstand automatisch wordt opgevolgd, gebeurt 1 meting per dag.

6.4. Waar peilbuizen plaatsen?

De inplanting van de peilbuizen moet weloverwogen gebeuren en hangt af van de (eco)hydrologische situatie en kunnen ook in omliggende niet-grond- of oppervlaktewater afhankelijke natuurstreefbeelden staan. Ook praktische overwegingen zoals toegankelijkheid, spelen vaak een rol. De locatie van de peilbuizen wordt dus best bepaald door de beheerder.

7. Inventariseren van soorten via gestandaardiseerde vangst- of telmethode

Wanneer een soort als doel is opgenomen in het natuurbeheerplan kan het wenselijk zijn niet enkel het leefgebied van de soort op te volgen, maar ook de soort zelf via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode (zie meetprotocollen voor het Natura 2000 soortenmonitoring).

De soorten kunnen opgevolgd worden via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode wanneer:

- de soort als doel is opgenomen in het natuurbeheerplan,
- het beheer impact heeft op het voorkomen van de soort,
- de soort (relatief) eenvoudig te inventariseren is,
- de soort zeldzaam is,
- de soort een kritische populatie vormt in het betreffende gebied.

Wanneer de soort zeer zeldzaam is, wordt de soort verplicht opgevolgd via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode.

Tabel 2 geeft een overzicht van alle soorten die in aanmerking komen voor opvolging via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode .

Tabel 2. Soorten die in aanmerking voor opvolging via een gestandaardiseerde vangst- of telmethode.

Groep	Nederlandse soortnaam	HRL	HTS	VPS	VRL	Eco-profiel	SBP	Beheermon. kan	Beheermon. moet	Opmerking
Amfibieën	Vuursalamander		HTS	VPS		9		X		
Amfibieën	Boomkikker	HRL (Bijl. IV)				11-12	opmaak 2017	X		toets met SBP
Amfibieën	Heikikker	HRL (Bijl. IV)	HTS			13	opmaak gepland 2018	X		toets met SBP
Amfibieën	Kamsalamander	HRL (Bijl. II-IV)				12	opmaak 2017	X		toets met SBP
Amfibieën	Poelkikker	HRL (Bijl. IV)	HTS			13	opmaak gepland 2018	X		toets met SBP
Amfibieën	Rugstreepdad	HRL (Bijl. IV)	HTS			13	gepland 2018	X		toets met SBP
Amfibieën	Knoflookdad	HRL (Bijl. IV)				11-13	vastgesteld 2016		X	toets met V1 meetnet en met SBP
Amfibieën	Vroedmeesterdad	HRL (Bijl. IV)				12	vast te stellen 2017		X	toets met V1 meetnet en met SBP
Dagvlinders	Argusvlinder			VPS		2		X		
Dagvlinders	Bont dikkopje		HTS			8		X		
Dagvlinders	Bruine eikenpage			VPS		8	vast te stellen 2017?	X		toets met V1 meetnet en met SBP
Dagvlinders	Dwergblauwtje		HTS					X		
Dagvlinders	Groentje		HTS			6		X		
Dagvlinder	Grote		HTS	VPS		8		X		

ers	weerschijnvlinder								
Dagvlinders	Heideblauwtje		HTS			6		X	
Dagvlinders	Heivlinder		HTS	VPS		6	vastgesteld 2016	X	toets met SBP
Dagvlinders	Klaverblauwtje		HTS	VPS		5		X	eventueel moet
Dagvlinders	Kleine ijsvogelvlinder		HTS			8		X	
Dagvlinders	Kleine parelmoervlinder		HTS			5		X	eventueel niet wegens sterk nomadisch karakter
Dagvlinders	Kommavlinder		HTS	VPS		6		X	eventueel moet
Dagvlinders	Aardbeivlinder		HTS	VPS		5			X toets met Vl meetnet
Dagvlinders	Bruin dikkopje		HTS	VPS		5			X toets met Vl meetnet
Dagvlinders	Gentiaanblauwtje		HTS	VPS		6			X toets met Vl meetnet
Dagvlinders	Veldparelmoervlinder			VPS		5			X toets met Vl meetnet
Flora	Bevertjes		HTS					X	
Flora	Blauw kweldergras		HTS					X	
Flora	Beenbreek		HTS					X	
Flora	Gewone zoutmelde		HTS					X	
Flora	Glanzig fonteinkruid		HTS					X	
Flora	Klein warkruid		HTS					X	
Flora	Knobbies		HTS					X	
Flora	Driekantige bies			VPS				X	
Flora	Liggende asperge		HTS					X	
Flora	Plat fonteinkruid			VPS				X	
Flora	Ongelijkbladig fonteinkruid		HTS					X	
Flora	Polei			VPS				X	
Flora	Stekende bies			VPS				X	

Flora	Weegbreefonteinkruid			VPS				X	
Flora	Wijdbloeiende rus		HTS					X	
Flora	Zeealsem		HTS					X	
Flora	Alpenrus		HTS					X	
Flora	Armbloemige waterbies		HTS					X	
Flora	Bleekgeel blaasjeskruid			VPS				X	
Flora	Klein blaasjeskruid		HTS					X	
Flora	Kleine ratelaar		HTS					X	
Flora	Blonde zegge		HTS					X	
Flora	Dwergzegge		HTS					X	
Flora	Bonte paardenstaart		HTS					X	
Flora	Breed wollegras		HTS					X	
Flora	Draadgentiaan		HTS					X	
Flora	Driedistel		HTS					X	
Flora	Drietallig glaskroos		HTS					X	
Flora	Drijvende egelskop		HTS					X	
Flora	Duingentiaan		HTS	VPS				X	
Flora	Duinzwenkgras		HTS					X	
Flora	Dwergvlas		HTS					X	
Flora	Fijn goudscherm		HTS	VPS				X	
Flora	Gesteelde zoutmelde			VPS				X	
Flora	Grote muggenorchis		HTS					X	
Flora	Grote pimperl		HTS					X	
Flora	Grote wolfsklauw		HTS					X	
Flora	Harlekijn			VPS				X	
Flora	Heidekartelblad		HTS					X	

Flora	Honingorchis		HTS	VPS				X		
Flora	Kleine schorseneer		HTS	VPS				X		
Flora	Kleine wolfsklauw			VPS				X		
Flora	Klimopklokje			VPS				X		
Flora	Klokjesgentiaan		HTS					X		
Flora	Koprus			VPS				X		
Flora	Krabbenscheer		HTS	VPS				X		
Flora	Kwelderzegge		HTS					X		
Flora	Lavendelhei		HTS					X		
Flora	Rode dophei		HTS					X		
Flora	Ronde zonnedaauw		HTS					X		
Flora	Veenpluis		HTS					X		
Flora	Mannetjesorchis		HTS					X		
Flora	Moerassmele		HTS	VPS				X		
Flora	Moerasvaren		HTS					X		
Flora	Nachtsilene		HTS					X		
Flora	Parnassia		HTS					X		
Flora	Pilvaren		HTS					X		
Flora	Purperorchis		HTS	VPS				X		
Flora	Ronde zegge		HTS	VPS				X		
Flora	Schedegeelster		HTS					X		
Flora	Schubzegge		HTS					X		
Flora	Slank wollegras		HTS	VPS				X		
Flora	Slijkzegge		HTS					X		
Flora	Spekwortel		HTS					X		
Flora	Tweehuisige zegge		HTS					X		
Flora	Veenmosorchis		HTS	VPS				X		
Flora	Vlozegge		HTS					X		
Flora	Walstrobremraap		HTS					X		
Flora	Waterlobelia		HTS					X		

Flora	Waterscheerling		HTS					X	
Flora	Weidekerveltorkruid		HTS					X	
Flora	Welriekende nachtorchis		HTS	VPS				X	
Flora	Wondklaver		HTS					X	
Flora	Zilte zegge		HTS					X	
Flora	Drijvende waterweegbree	HRL (Bijl. II-IV)	HTS					X	
Flora	Groenknolorchis	HRL (Bijl. II-IV)	HTS					X	
Flora	Kruipend moerasscherm	HRL (Bijl. II-IV)						X	
Flora	Kruipbrem		HTS					X	
Flora	Lamsoor		HTS					X	
Flora	Hondsviooltje		HTS					X	
Flora	Kikkerbeet		HTS					X	
Kevers	Vliegend hert	HRL (Bijl. II)			8	gepland 2019?		X	toets met SBP
Libellen	Beekrombout		HTS	VPS				X	
Libellen	Bosbeekjuffer			VPS				X	
Libellen	Bruine korenbout		HTS					X	
Libellen	Gevlekte glanslibel		HTS		11			X	
Libellen	Gewone bronlibel		HTS		9			X	
Libellen	Glassnijder		HTS		11			X	
Libellen	Hoogveenglanslibel		HTS	VPS	13			X	
Libellen	Maanwaterjuffer		HTS	VPS	13			X	
Libellen	Noordse witsnuitlibel		HTS		13			X	
Libellen	Speerwaterjuffer		HTS	VPS	13			X	
Libellen	Venwitsnuitlibel		HTS		13			X	

Libellen	Vroege glazenmaker		HTS	VPS		11		X		
Libellen	Gevlekte witsnuitlibel	HRL (Bijl. II-IV)	HTS			11		X		
Libellen	Rivierrombout	HRL (Bijl. IV)						X		
Libellen	Kempense heidelibel		HTS	VPS		11			X	
Mossen	Geel schorpioenmos	HRL (Bijl. II)							X	
Reptielen	Gladde slang	HRL (Bijl. IV)	HTS			4 - 6	vastgesteld 2016	X		
Reptielen	Adder		HTS			4			X	
Spinnen	Gerande oeverspin			VPS		13		X		
Spinnen	Lentevuurspin			VPS					X	toets met Vl meetnet
Sprinkhanen	Duinsabelsprinkhaan		HTS					?		
Sprinkhanen	Heidesabelsprinkhaan		HTS			6		?		
Sprinkhanen	Blauwvleugelsprinkhaan		HTS			6		X		
Sprinkhanen	Knosprietje		HTS			6		X		
Sprinkhanen	Moerassprinkhaan		HTS			3		X		
Sprinkhanen	Negertje		HTS			6		X		
Sprinkhanen	Schavertje			VPS				X		
Sprinkhanen	Snortikker		HTS			6		X		
Sprinkhanen	Veldkrekkel		HTS			5		X		niet bij grote stabiele populaties
Sprinkha	Wekkertje		HTS					X		

nen										
Sprinkhanen	Zadelsprinkhaan		HTS	VPS		6		X		
Sprinkhanen	Zompsprinkhaan		HTS			3		X		
Vlinders	Teunisbloempijlstaart	HRL (Bijl. IV)						?		
Vogels	Braamsluiper		HTS			2		X		
Vogels	Geelgors			VPS		2	opmaak gepland 2018 - SBP akkervogels?	X		toets met SBP
Vogels	Gekraagde roodstaart		HTS			8		X		
Vogels	Geoorde fuut			VPS		11		X		
Vogels	Goudvink		HTS			8-9		X		
Vogels	Matkop		HTS			9		X		
Vogels	Nachtegaal		HTS			9		X		
Vogels	Steenuil			VPS		2		X		
Vogels	Blauwborst		HTS		VRL (Bijl. I)	10		X		enkel buiten de grote populaties
Vogels	Boomleeuwerik		HTS		VRL (Bijl. I)	6 - 7		X		enkel buiten de grote populaties
Vogels	Bruine kiekendief				VRL (Bijl. I)	10	opmaak 2017	X		toets met SBP
Vogels	Graspieper		HTS			2		X		
Vogels	Grutto			VPS		1		X		
Vogels	Kleine zilverreiger				VRL (Bijl. I)	1		X		

					I)					
Vogels	Kluut		HTS		VRL (Bij l. I)	1		X		
Vogels	Nachtzwaluw		HTS		VRL (Bij l. I)	6 - 7		X		enkel buiten de grote populaties
Vogels	Porseleinhoen				VRL (Bij l. I)	10	opmaak 2017	X		toets met SBP
Vogels	Roodborsttapuit		HTS			2-4-6		X		enkel buiten de grote populaties
Vogels	Tureluur		HTS			1		X		
Vogels	Visdief				VRL (Bij l. I)			X		
Vogels	Zwartkopmeeuw				VRL (Bij l. I)			X		
Vogels	Wulp					1		X		
Vogels	Slobeend					11		X		
Vogels	Grauwe gors			VPS			opmaak gepland 2018 - SBP akkervoge ls?		X	toets met V1 meetnet en met SBP
Vogels	Kuifleeuwerik		HTS						X	toets met V1 meetnet
Vogels	Ortolaan				VRL (Bij l. I)				X	

Vogels	Tapuit		HTS		4			X	
Vogels	Blauwe kiekendief				VRL (Bij l. I)			X	
Vogels	Duinpieper				VRL (Bij l. I)			X	
Vogels	Dwergstern		HTS		VRL (Bij l. I)			X	
Vogels	Grauwe kiekendief				VRL (Bij l. I)		vastgeste ld 2015	X	toets met SBP
Vogels	Grauwe klauwier				VRL (Bij l. I)	2 - 5	vast te stellen 2017	X	toets met SBP
Vogels	Grote stern		HTS		VRL (Bij l. I)			X	
Vogels	Grote zilverreiger				VRL (Bij l. I)			X	
Vogels	Korhoen				VRL (Bij l. I)			X	
Vogels	Kwak				VRL (Bij l. I)	10		X	
Vogels	Kwartelkoning		HTS		VRL (Bij l. I)	1 - 2	vastgeste ld 2015	X	toets met SBP

Vogels	Lepelaar				VRL (Bij l. I)	10			X	
Vogels	Ooievaar				VRL (Bij l. I)				X	
Vogels	Paapje		HTS			2			X	
Vogels	Purperreiger				VRL (Bij l. I)				X	
Vogels	Roerdomp				VRL (Bij l. I)	10	vastgeste ld 2016		X	toets met SBP
Vogels	Steltkluut				VRL (Bij l. I)	1			X	
Vogels	Strandplevier		HTS		VRL (Bij l. I)				X	
Vogels	Watersnip		HTS			1 - 3			X	
Vogels	Woudaap				VRL (Bij l. I)	10			X	
Vogels	Zwarte stern				VRL (Bij l. I)				X	
Vogels	Zomertaling					11			X	
Zoogdier en	Eikelmuis		HTS			8		X		
Zoogdier en	Veldspitsmuis			VPS				X		
Zoogdier en	Waterspitsmuis		HTS					X		

Zoogdieren	Europese bever	HRL (Bijl. II-IV)					vastgesteld 2015	X		toets met SBP
Zoogdieren	Europese hamster	HRL (Bijl. IV)					vastgesteld 2015		X	toets met SBP
Zoogdieren	Hazelmuis	HRL (Bijl. IV)	HTS			8	vast te stellen 2017		X	toets met SBP

Definities:

- VPS: Vlaamse prioritaire soort,
- HRL: Europese prioritaire soorten volgens de habitatrictlijn,
- VRL: Europese prioritaire soorten volgens de vogelrichtlijn,
- HTT: habitattypische soort,
- Ecoprofiel: soort waarvoor extra beheersubsidies kunnen verkregen worden,
- SBP: soort waarvoor soortbeschermingsprogramma bestaat of zal opgemaakt worden.

Opmerking:

- Vogels worden enkel opgevolgd indien ze als broedvogel voorkomen in het betreffende gebied.
- Wanneer voor de soort een soortenbeschermingsprogramma bestaat, moet steeds de toets met het SBP gebeuren. Wanneer voor het betreffende gebied de soort ikv het SBP wordt opgevolgd, kunnen deze gegevens gebruikt worden voor de beheerevaluatie en dient deze soort niet meer apart te worden geïnventariseerd.
- Wanneer een soort op Vlaams niveau wordt opgevolgd via het soortenmeetnet Natura 2000, moet steeds de toets met het Vlaamse meetnet gebeuren. Wanneer voor het betreffende gebied de soort in het Vlaamse meetnet wordt opgevolgd, kunnen deze gegevens gebruikt worden voor de beheerevaluatie en dient deze soort niet meer apart te worden geïnventariseerd.